

V letošním třetím čísle bulletinu přinášíme novinky o dění v asociaci a o plánované konferenci ČAPV 2021. Najdete zde také pozvánku na členskou schůzi nebo informace o dalších konferencích, aktuálních číslech časopisů, jejich výzvách pro autory či o nových knihách. S přáním pěkných letních dní

Výbor ČAPV

1. Úvodní slovo

Vážené členky, vážení členové ČAPV,

od vydání minulého bulletinu zdánlivě neuplynulo mnoho času, přesto se odehrála řada událostí. O těch pro asociaci nejvýznamnějších máte možnost si přečíst na následujících stránkách. Letní období však kromě práce a odpočinku přineslo i smutné události. S velkou lítostí jsem přijala zprávu o odchodu Jana Průchy, čestného předsedy naší asociace, na kterého s úctou spolu s Vámi vzpomínám. Jan Průcha byl nejen zakládajícím členem a prvním předsedou ČAPV, zodpovědným za mnoho jejích významných milníků; svými více či méně viditelnými aktivitami a kolegiálním přístupem po téměř třicet let přispíval k chodu asociace, a tudíž ke kultivaci pedagogického výzkumu nejen u nás.

Jana Poláchová Vašátková

2. Zemřel čestný předseda ČAPV

12. června 2021 odešel z tohoto světa prof. PhDr. Jan Průcha, DrSc., Dr.h.c., spoluzakladatel a čestný předseda ČAPV, přední český pedagog a jeden z nejproduktivnějších autorů odborné pedagogické literatury posledního padesátiletí u nás.

Průchova bibliografie disponuje obdivuhodným rozsahem a širokým tematickým záběrem. Kromě dlouhé řady časopiseckých textů vydal i neuvěřitelné množství vždy kvalitně propracovaných a čtivých odborných knižních publikací. Mnohé z jeho knih byly vydány opakovaně; je přitom nutné zmínit, že každé nové vydání bylo vždy aktualizováno a zpravidla i rozšířeno. Za všechny jeho knižní publikace uvedme *Moderní pedagogiku* (1997), která byla opakovaně vyprodána a dočkala se tak šestého vydání (2017). Průchův odborný publikační styl se vyznačuje důkladností, srozumitelností, texty vynikají přehledností a důsledně se opírají o množství aktuálních dat. I proto se jeho publikace staly oblíbenými mezi odborníky i studenty. Průcha svou šíří publikačního záběru pokrýl témata od jazykového vzdělávání, dětské řeči a komunikace přes učebnice, učitele nebo alternativní školy až k tematickým oblastem multikulturní a interkulturní výchovy, komparativní pedagogiky či andragogiky.

Prof. Jan Průcha je také spoluautorem kolekce sedmi pedagogických slovníků, vydávaných postupně mezi lety 1995 až 2013. Jejich vydání sehrálo významnou úlohu při kodifikaci odborné terminologie, zejména v době porevolučních proměn české pedagogiky. Jan Průcha byl také iniciátorem a hlavním vědeckým redaktorem při tvorbě ojedinelého

encyklopedického díla, Pedagogické encyklopedie (2009). K jejímu vzniku se podařilo získat a zkoordinovat stovku spoluautorů, čímž byla po sedmdesáti letech vytvořena teprve třetí česky psaná pedagogická encyklopedie. Pro ucelenější přehlednou bibliografii prací prof. Průchy lze odkázat např. na důkladný text Jiřího Mareše (2021) v aktuálním čísle časopisu Pedagogika.

Adresuji-li tento vzpomínkový text na prof. Průchu členům České asociace pedagogického výzkumu, nelze nezmínit Průchův významný podíl na vzniku (dne 21. 5. 1992) a na dalším fungování naší výzkumné asociace. Jan Průcha byl jedním ze spoluzakladatelů, již formulovali smysl a vytyčili hlavní linii činnosti ČAPV (Průcha, 1993). Po první dvě volební období (1992–1996) byl jejím předsedou, v následujících letech (1996–2002) ještě pokračoval jako člen jejího výboru. Od počátku existence Asociace prosazoval její mezinárodní rozměr, inicioval vstup ČAPV do vznikající evropské asociace či její zapojení do národních struktur vědeckých společností Akademie věd. V rámci pravidelně realizovaných konferencí přicházel s novými nápady na jejich uspořádání (např. na konferencích dodnes realizovaný metodologický seminář). Průcha práci výboru a posuny Asociace i dále sledoval, podporoval a kriticky hodnotil (např. Průcha, 2002). Díky jeho sečtělosti a zahraničním kontaktům věděl snad o všem, co se na poli českého i zahraničního výzkumu odehrává. Lze bez nadsázky říci, že Průcha byl s ČAPV téměř tři dekády bytostně svázán. Skutečnost, že Česká asociace pedagogického výzkumu již téměř třicet let funguje, nadějně se rozvíjí a v odborné veřejnosti získává kredit, je (jistě i kromě dalších) především zásluhou prof. Jana Průchy.

K osobnosti prof. Průchy bych se rád vyjádřil i v poněkud jiné rovině, než (jen) té odborné. Nejen já jako začínající výzkumník, ale i celá řada mých kolegů, současných docentů i profesorů, poznala Průchu jako člověka, který podporoval mladší kolegy v jejich odborném růstu, dodával jim chuti, elánu, těšil se z jejich dílčích výzkumných či publikačních úspěchů a pozitivně oceňoval jejich práci. Nezištně tak naplňoval sebezáchovný smysl fungování každé odborné a výzkumné komunity – snahu předat pomyslnou štafetu těm mladším, dobře připraveným kolegům. Na prof. Průchovi navíc velmi oceňuji, že i přes (či právě pro) jeho široký odborný záběr zůstával k mnohým módním pedagogickým tématům dostatečně střízlivý, zachovával si nadhled; smysluplnost a logiku věcí odhaloval s přísnou oporou o data.

Prof. Průchu jsem poznal i jako velmi bystrého, pohotového odborníka a dobrého učitele. Jako doktorand jsem se na začátku devadesátých let účastnil jednoho z jeho metodologických kurzů. V jedné z lekcí se zabýval kritickou analýzou tehdy realizovaného testu ČŠI (1994). Nevěděl přitom, že mezi frekventanty kurzu seděli také autoři tohoto nezdařeného didaktického testu pro základní školy, kteří se samozřejmě snažili vysvětlit smysl a pohnutky nesprávné konstrukce testu. Argumentačně korektní diskuze pohotově vedená prof. Průchou, jež z této konfrontace vzešla, patřila k těm nejlepším bezprostředním odborným diskuzím, jaké jsem kdy na akademickém poli zažil.

Prof. Jan Průcha významně obohatil českou pedagogiku i pedagogický výzkum. Prostřednictvím svého bohatého díla zůstane trvale zapsán v našich myslích a prostřednictvím své osobnosti v srdcích těch, již měli tu čest ho poznat.

Petr Urbánek, bývalý předseda ČAPV (2008 – 2014)

Použité a odkazované prameny:

Mareš, J. (2021). Odešel Jan Průcha (1934-2021). *Pedagogika*, 71(2), 307–312.

Průcha, J. (2002). Deset let České asociace pedagogického výzkumu: Bilance a výhledy. In: *Výzkum školy a učitele. 10. výroční konference ČAPV*. [CD-ROM]. Praha: PedF UK.

Průcha, J. (Ed.). (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál.

Průcha, J. (1993). Stav a úkoly pedagogického výzkumu v České republice. *Pedagogika*, 43(4), 371–377.

Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník. Sedmé aktualizované a rozšířené vydání*. Praha: Portál.

Průcha, J. (2017). *Moderní pedagogika. Šesté, aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Portál.

Urbánek, P., & Wernerová, J. (Eds.) (2014). *Kam směřuje český pedagogický výzkum? Dvacetiletí České asociace pedagogického výzkumu*. Liberec: Česká asociace pedagogického výzkumu.

3. Konference ČAPV 2021, Brno

Milé kolegyně, milí kolegové,

vrcholí přípravy na výroční konferenci ČAPV v září, a proto si vás dovoluujeme informovat o aktuálním dění. Konference proběhne ve dnech 13. – 15. září 2021 na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a bude mít hybridní podobu. Setkání se uskuteční jak ve fyzickém, tak virtuálním prostoru (MS Teams). Předpokládáme, že většina účastníků konference přijede do Brna, ale možnost připojit se na dané aktivity bude k dispozici u jednotlivých sekcí, posterů, workshopů, plenárních přednášek, sympozií i kulatých stolů. Jedině společenský večer a „Káva s ...“ nebudou mít online rozměr. Sborník abstraktů je v sazbě a bude začátkem září připraven v digitální podobě ke stažení. Předběžný program je k dispozici na webu konference a dozná již jen dílčích změn (<https://webcentrum.muni.cz/ff-konference-capv/program>). Jednou z novinek letošní konference jsou tři kulaté stoly: 1) Intervenční programy: Zkušenosti se zaváděním změny v konkrétních školách; 2) Kulatý stůl k připravované reformě pregraduální přípravy učitelů; 3) Na cestě k inkluzivní škole – politické pozadí ne/akceptace inkluzivní legislativy. Prosíme o uhrazení konferenčních poplatků do 27. srpna 2021 (původní termín 10. 9. 2021 jsme byli nuceni posunout, abychom přesně věděli, kolik účastníků na konferenci přijede).

Na webu konference jsme vedle tradiční stránky věnované ubytování připravili stránku s kulturními, sportovními a jinými tipy pro ty, kteří přijedou do Brna před zahájením konference nebo budou zůstat déle (<https://webcentrum.muni.cz/ff-konference-capv/brno>).

Další informace budeme účastníkům konference rozesílat 3. 9. 2021 a zároveň je vyvěsíme na webovou stránku konference.

Těšíme se na společné setkání a diskuse, které jistě budou vědecky přínosné, společensky inspirativní, kolegiální, kritické i přátelské zároveň.

Za organizační výbor Roman Švaříček a Hana Voňková

4. Pozvánka na členskou schůzi

Vážené členky, vážení členové ČAPV,

pevnou součástí výročních konferencí ČAPV je také uspořádání členské schůze, na kterou si Vás dovoluji pozvat jménem výboru naší asociace. Novinkou letošního roku je skutečnost, že účastnit schůze se členové ČAPV mohou bez ohledu svou (ne)účasť na konferenci. Společné setkání totiž proběhne jak tradičně v Brně v podvečer druhého konferenčního dne, tak i virtuálně. (V případě, že se letošní konference neúčastníte a rádi byste participovali na členské schůzi online, sdělte nám prosím svůj zájem emailem na tajemnik@capv.cz nebo predseda@capv.cz a zašleme Vám kontaktní odkaz. Online připojení Vám mimo jiné umožní klást do chatu otázky, připomínky apod., hlasování však pro Vás s ohledem na platné stanovy bohužel nebude možné.) Naplnění níže uvedeného programu nám umožní společně reflektovat uplynulý rok a řešit perspektivy dalšího rozvoje ČAPV v kontextu rozvoje pedagogického výzkumu.

Program členské schůze ČAPV (Brno, 14. 9. 2021):

1. Zahájení schůze.
2. Zpráva o hospodaření ČAPV v roce 2020. Zpráva revizora.
3. Zpráva o činnosti výboru ČAPV, která obsáhne následující dílčí body:
  - předávání agendy mezi výbory,
  - stav členské základny, komunikace se členy a zejména s juniorními členy ČAPV, banka a finanční situace asociace, dvě dotace od RVS při AV ČR,
  - inovace podpory organizátorů výroční konference: nové pojetí recenzního řízení a vydávání sborníku; nové pojetí seminářů předcházejících výroční konferenci atd.,
  - ceny ČAPV: inovace koncepce,
  - internetová prezentace asociace: inovace a možnosti úprav,,
  - bulletin ČAVP: inovace koncepce,
  - participace ČAPV v EERA a v RVS,
  - shrnutí činnosti výboru v uplynulém období,
  - návrh na rozšíření činností ČAPV pro následující rok.
4. Průběžná zpráva o hospodaření 2020–2021 a výhled na další období.
5. Různé.
6. Ukončení schůze.

Za Výbor ČAPV Jana Poláková Vašátková

5. Nový web ČAPV

Jedním z úkolů výboru ČAPV pro tento rok byla již déle diskutovaná inovace webových stránek asociace, jež navazuje na systematizaci komunikace s členy prostřednictvím vlastní e-mailové domény @capv.cz a nástroje pro správu hromadné komunikace. V průběhu letošního jara a léta tak došlo k vytvoření nových webových stránek na platformě, která do budoucna zjednoduší správu webu, ulehčí práci s členskou databází a otevře další možnosti webové prezentace asociace. Změnu podoby webových stránek zaregistrujete v nejbližších dnech. V současné době doufáme, že uživatelé na této poměrně zásadní změně neshledají nic významného. Tuto nadsázku doplňujeme informací, že prvním z dílčích cílů bylo převedení stávajícího obsahu bez ztráty jeho funkčnosti, přidáno bylo ale také několik nových funkcí, které budeme postupně rozvíjet (např. doplnění anglické verze pro zahraniční kolegy, kalendář akcí či sekce nejnovějších příspěvků, která Vám umožní dostat se k novinkám rychleji). Nové stránky v nejbližších dnech nahradí stávající webovou prezentaci a budou dostupné z <http://www.capv.cz>.

Budeme rádi za zpětnou vazbu – třeba v případě, že Vám některá ze stránek nebude fungovat, nebudete schopni najít to, co hledáte, či Vás na nových stránkách bude něco rozčilovat. Samozřejmě uvítáme rovněž informace o tom, co je podle Vás lepší než dříve. Rádi Vaši zpětnou vazbu využijeme pro další zlepšování. Jakékoliv náměty prosím pište na tajemnik@capv.cz nebo predseda@capv.cz. Můžete také využít osobního setkání na konferenci ČAPV v Brně – konkrétně v rámci akce „Káva s ...“.

Vít Dočekal

6. Nominace na Cenu ČAPV za významnou publikaci

Děkuji všem kolegyním a kolegům, kteří nominovali publikace na cenu ČAPV. Celkem bylo nominováno 17 titulů, což odpovídá i počtům z let minulých. V kategorii Recenzovaná stať publikovaná v zahraničním periodiku (v anglickém, německém či francouzském jazyce) byly nominovány jen dvě práce, proto tato kategorie nebude v letošním roce vyhodnocena a zmíněné dvě publikace budou automaticky zařazeny do hodnocení v příštím roce. V dalších kategoriích byly počty nominací následující:

- Recenzovaná stať v českém či slovenském periodiku: 7
- Monografie nebo jiná neperiodická publikace (v libovolném jazyce): 3
- Junior: 5

Členové hodnotící komise již odevzdali svá hodnocení. Ocenění bude vyhlášeno na výroční konferenci v Brně, kde bude rovněž jmenovitě poděkováno členům komise za jejich „prázdninové čtení“ a odborné posouzení.

Výsledky budou též zveřejněny v dalším bulletinu a na webových stránkách ČAPV, kde je oceňovaným textům věnována samostatná rubrika.

Martin Chvál

7. Zpráva z jednání výboru ČAPV

Ve dnech 26. 5., 9. 6. a 28. 7. se uskutečnila online jednání členů výboru ČAPV. Na schůzích byly projednány tyto body:

1. Plánování konference ČAPV v Brně v roce 2021 (recenzní řízení – jeho výsledky a vyhodnocení, příprava sborníku abstraktů, stav přihlášek, platby za konferenci, forma konference, workshopy, program, zpětná vazba po konferenci, předběžné přípravy na členskou schůzi).
2. Webová prezentace ČAPV (zřízení nového webu, výhody a možnosti nové platformy, struktura webu).
3. Komunikace výboru s juniorními členy (zhodnocení proběhlých rozhovorů, zjištění, implikace pro další plánování činností asociace).
4. Výroční konference asociace v roce 2022 (předběžné přípravy na konferenci, termíny, publikační možnosti).
5. Fungování asociace (financování – administrativní zátěž, rozpočet, další možné zdroje příjmů, pořádání vzdělávacích akcí a workshopů).

Další schůzka členů výboru proběhne na přelomu srpna a září online.

Za výbor ČAPV

František Tůma

8. Vítejme nové členy ČAPV

PaeDr. Jakub Doležel, Ph.D.

Pracoviště: Ústav ošetrovatelství a porodní asistence, Lékařská fakulta, Ostravská univerzita

Obor: ošetrovatelství, učitelství zdravotnických předmětů

Zaměření: výuka praxe založené na důkazech, edukace ve zdravotnictví, ošetrovatelská péče v interních oborech, zdravotní gramotnost

Mgr. Barbora Nekardová

Pracoviště: Ústav pedagogických věd, Filozofická fakulta, Masarykova Univerzita

Obor: andragogika

Zaměření: pedagogický rozvoj vysokoškolských učitelů

Mgr. Lukáš Stárek, Ph.D.,

Pracoviště: Katedra speciální pedagogiky, Univerzita Jana Amose Komenského Praha, s. r. o.; SeneCura SeniovCentrum Slivenec, Praha 3

Obor: sociální práce

Zaměření: pedagogická činnost na vysoké škole

Tomáš Samek, Ph.D.

Pracoviště: Katedra občanské výchovy a filozofie, Pedagogická fakulta UK

Obor: lingvistická antropologie, sociální a kulturní antropologie

Zaměření: komunikace a kolektivní vědomí; média; český a německý veřejný prostor

Mgr. Bc. Pavla Svobodová, Dis.

Pracoviště: Ústav pedagogiky a sociálních studií, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Obor: pedagogika

Zaměření: klima výukového prostředí v klinické praxi u studentů zdravotnických oborů

KONFERENCE – SEMINÁŘE – WORKSHOPY

1. Konference a letní školy v ČR

- Dva workshopy k akademickému psaní proběhnou v rámci konference ČAPV v Brně dne 13. 9. 2021. Účast na workshopech je součástí vložného na konferenci, je však nutné se registrovat na stránce <http://capv.cz/index.php/cz/>.
- Konference *11th World Environmental Education Congress: Building Bridges in Times of Climate Urgency* se bude konat 14. – 18. 3. 2022 v Kongresovém centru v Praze. Termín pro odesílání přihlášek je 31. 8. 2021, viz <https://weec2022.org/>.

2. Konference a workshopy v zahraničí

- Metodologické workshopy *GESIS*, Leibniz-Institut für Sozialwissenschaften, SRN probíhají obvykle on-line, viz <https://www.gesis.org/en/services/events/>.
- Konference *ECER 2022* proběhne v arménském Jerevanu ve dnech 23. – 26. 8. 2022. Přihlášky bude možné podávat od letošního prosince do 31. 1. 2022, viz <https://eera-ecer.de/ecer-2022-yerevan/>.

- Konference *ICOP L2 (Interactional Competences and Practices in a Second Language)* proběhne ve dnech 8. – 10. 9. 2022 v Barceloně. Termín pro podávání přihlášek je 17. 1. 2022, viz <https://tefluab.wixsite.com/icop-l2-2022>.
- Konference CIES (Comparative and International Education Society) s tématem „Illuminating the Power of Idea/lism: Elevating ourselves in time, place, and possibility“ se uskuteční 18. – 22. 4. 2022 v Minneapolis, USA. Více informací na <https://cies2022.org/wp-content/uploads/2022-final-cies-theme.pdf>.
- Konference *Comparative School Counseling*, kterou pořádá Bulgarian Comparative Education Society (BCES), se uskuteční online ve dnech 21. – 24. 3. 2022. Přihlašování příspěvků probíhá do 15. 2. 2022, viz <https://csc-conf.one/>.
- Výroční konference International Council for Teacher Education (ICET) byla přesunuta na příští rok (červen 2022, Bath Spa University). Více na https://www.icet4u.org/upcoming_world_assembly.php.

ČASOPISY: PŘÁVĚ VYCHÁZÍ

1. Vybrané české odborné recenzované časopisy

NOVINKA: E-pedagogium 1/2021

Vplyv vybraných faktorov na úroveň kyberšikany u žiakov stredných škôl (Milan Kubiátko, Kristýna Balátová, Nikola Tomčalová); Supervize na základních školách (Bohdana Břízová, Jana Šleisová); Analýza didaktické vybavenosti učebnic přírodopisu pro 2. stupeň základních škol (Zbyněk Vácha, Markéta Bohdalová); Vliv terénní výuky na dosahování kognitivních a afektivních cílů u žáků na primárním stupni základních škol (Zbyněk Vácha, Tomáš Ditrich); Názory a praktické zkušenosti pedagogických pracovníků a žáků s mentálním postižením v oblasti sexuální výchovy (Zdeňka Kozáková, Petra Hermanová).

<https://e-pedagogium.upol.cz>

NOVINKA: Pedagogika 2/2021

Studie: Gramotnosti ve vzdělávání – na cestě k vymezení jazykové gramotnosti (Martina Šmejkalová, Nadě Vondrová, Irena Smetáčková, Martin Chvál); Učitelské sdílení profesních zkušeností – aktuální pohled z českých škol (Irena Smetáčková, Anna Vozková); Odkud se berou – dětská pojetí oběhu peněz (Michaela Dvořáková); Hodnocení pedagogické činnosti asistentky pedagoga v mateřské škole učitelkou (Radmila Burkovičová); K památce a pedagogickému odkazu Idy Jarníkové - Ke 100. výročí jejího zásadního vystoupení na Prvním sjezdu Československého učitelstva a přátel školy v roce 1920 (Karel Rýdl); Revize rozborů výzkumu efektu učitelova humorného působení na výsledky učení žáků a studentů (Michaela Kubátová, Miroslav Klusák).

<https://ojs.cuni.cz/pedagogika>

NOVINKA: Studia paedagogica 2/2021

Monočíslo *Interactions and Meanings in Social Networks: The Role of Language Competence in Building Peer Relationships in Early Childhood: A Social Network Perspective* (Femke van der Wilt, Dominik E. Froehlich, Chiel van der Veen); Exploring the Role of Positive

Leadership for Mobilizing Innovative Practices: A Social Network Approach (Stephen MacGregor, Chris Brown, Jane Flood); Classroom Space and Student Positions in Peer Social Networks: An Exploratory Study (Tomáš Lintner, Zuzana Šalamounová); Similarity-Attraction Theory and Feedback-Seeking Behavior at Work: How Do They Impact Employability? (Dominik E. Froehlich, Simon Beusaert, Mien Segers); "I'm Telling!": Exploring Sources of Peer Authority During a K-2 Collaborative Mathematics Activity (Jennifer M. Langer-Osuna, Rosa Chavez, Faith Kwon, Jim Malamut, Emma Gargroetzi, Kimiko Lange, Jesse Ramirez); Stories of Teachers' Identity: Between Personal and Professional Experience (Kateřina Lojdrová, Kateřina Vlčková, Jan Nehyba); Influences of Educational Policy on the Pre-Service Education of Teachers in Science and Environmental Education: A Latin American Context (María Angélica Mejía-Cáceres, Laísa Maria Freire).

<http://www.studiapaedagogica.cz>

Orbis scholae 3/2020

Studie: Vývoj globálního diskurzu vzdělávací politiky a nové sociální funkce předškolního vzdělávání (Ondřej Kaščák); If It Were Not Exceptional, We Wouldn't Have Chosen It: Institutional Habitus of Two Nursery Schools (Lucie Jarkovská); Kulturní kapitál a maturitní zkouška: analýza školních seznamů literárních děl (Ondřej Špaček); Vliv akademického optimismu na výsledky žáků středních škol (Jana Straková, Jaroslava Simonová, Petr Soukup); Mýty o prosociálnosti, výchově charakteru a etické výchově (Martin Brestovanský).

<http://www.orbisscholae.cz/>

Pedagogická orientace 3/2020

Studie: Mikroyučování jako prostor pro implementaci vrstevnického hodnocení do přípravy studentů učitelství (Lukáš Rokos); Spolu, a přece odděleně: podoba částečně diferencovaného vzdělávání na druhém stupni ZŠ optikou učitelů (Jana Navrátilová); Geneze a současné postavení profese asistenta pedagoga v podmínkách českého školství (Lenka Ďulíková). Diskuse: V rozhovoru nad rozhovory o pomáhajících profesích s Janem Slavíkem (Tomáš Janík, Vlastimil Švec); Možnosti, perspektivy a úskalí integrace pedagogiky M. Montessoriovej a digitálních technologií (Matej Slováček).

<https://journals.muni.cz/pedor>

Sociální pedagogika 1/2021

Studie: Causes, consequences and control of student protests (Adams Ogirima Onivehu); Erasmus staff exchanges: A critical exploration of intentions and effects (Paul G. Nixon); Creating a positive elementary school climate based on cooperation between the form teacher, headmaster and social pedagogue (Lucie Blašíková); The resilience of high school students, analysis of compensatory measures, and preferred strategies for coping with adverse situations (Lucie Nečasová). Diskuse: Teaching protest and pressure as participation (Paul G. Nixon, Robin Metiary); Ulrikes are here with us: A few notes on the text Teaching protest and pressure as participation (Radim Šíp); Social pedagogues and social workers in primary school (Lucie Blašíková, Helena Grecmanová, Miroslav Dopita).

<http://soced.cz>

2. Časopis partnerské Evropské asociace pedagogického výzkumu

NOVINKA: European Educational Research Journal (EERJ), 4/2021

Monočíslo *Education in Europe and the COVID-19 Pandemic: Dancing with Covid: Choreographing examinations in pandemic times* (Cristina Alarcón López, Mathias Decuyper, Joyeeta Dey, Radhika Gorur, Mary Hamilton, Christian Lundahl and Elin Sundström Sjödin); *The big acceleration in digital education in Italy: The COVID-19 pandemic and the blended-school form* (Danilo Taglietti, Paolo Landri and Emiliano Grimaldi); *Digital teaching as the new normal? Swedish upper secondary teachers' experiences of emergency remote teaching during the COVID-19 crisis* (Marie Nilsberth, Yvonne Liljekvist, Christina Olin-Scheller, Johan Samuelsson and Claes Hallquist); *From real to virtual mobility: Erasmus students' transition to online learning amid the COVID-19 crisis* (Rita Koris, Francisco Javier Mato-Díaz and Núria Hernández-Nanclares); *Home schooling through online teaching in the era of COVID-19: Exploring the role of home-related factors that deepen educational inequalities across European societies* (Kostas Dimopoulos, Christos Koutsampelas and Anna Tsatsaroni); *Joy of distance learning? How student self-efficacy and emotions relate to social support and school environment* (Swantje Tannert and Alexander Gröschner); *Governing education in times of crisis: State interventions and school accountabilities during the COVID-19 pandemic* (Alison L. Milner, Paola Mattei and Christian Ydesen).

<https://journals.sagepub.com/home/eer>

3. Další odborné recenzované časopisy vycházející v ČR

- Czech-Polish historical and Pedagogical Journal (<https://www.ped.muni.cz/cphjournal/>)
- EduPort – Education Support (<https://eduport.pf.ujep.cz/>)
- Elementary Mathematics Education Journal (<http://emejournal.upol.cz>)
- Historia scholastica (<http://www.historiascholastica.com>)
- Journal of Technology and Information Education (<http://jtie.upol.cz>)
- Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science (<https://www.eriesjournal.com>)
- Lifelong Learning (<http://lifelonglearning.mendelu.cz>)
- Scientia in educatione (<https://ojs.cuni.cz/scied/>)
- Testforum (<http://www.testforum.cz>)

4. Další odborné recenzované časopisy vycházející na Slovensku

- Acta Educationis Generalis (<https://content.sciendo.com/view/journals/atd/atd-overview.xml>)
- Journal of Pedagogy, The Journal of University of Trnava (<https://content.sciendo.com/view/journals/jped/jped-overview.xml>)
- Pedagogika.sk (<http://www.casopispedagogika.sk>)
- Psychológia a patopsychológia dieťaťa (<https://vudpap.sk/x/cinnosti-vudpap/informacna-a-edicna-cinnost/casopisy-vudpap/papd>)

5. České odborné časopisy popularizující pedagogický výzkum

Komenský 145(3)/2021

Studie z výzkumu: Ozoboti na českých školách: zkušenosti učitelů základních škol (Karel Pícka).

<https://www.ped.muni.cz/komensky/>

KNIHY: PRÁVĚ VYCHÁZÍ

Adamec, P., Šimáně, M. et al. (2021). *Vybrané kapitoly soudobých témat odborného vzdělávání*. Powerprint.

Kolektivní odborná monografie obsahuje celkem jedenáct kapitol zaměřených na problematiku aktuálních problémů, výzev a otázek v odborném vzdělávání zejména v České republice a na Slovensku. Osmnáct českých a slovenských odborníků působících v oblasti výchovy a vzdělávání se jednotlivých příspěvcích věnují například otázkám kurikula odborného vzdělávání, jeho proměnám a kvalitě, aktérům odborného vzdělávání, jako jsou učitelé a ředitelé odborných škol, ale dále např. i inkluzi v odborném vzdělávání či problematice odborného vzdělávání ve vysokoškolském prostředí.

Kniha je dostupná na <https://www.icolleconference.cz/files/vybrane-kapitoly.pdf>.

Bělka, J., Hůlka, K., Dudová, K. et al. (2021). *Teorie a didaktika sportovních her 1*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Skriptu přináší základy teorie a didaktiky sportovních her a jsou určena pro studenty učitelských oborů tělesné výchovy, případně pro trenéry různých sportovních her. Učební text se snaží propojit teorii z oblasti sportovních her s příklady a ukázkami z praxe pro názornější pochopení teoretických základů při výuce sportovních her. Publikace se konkrétně zaměřuje na basketbal, florbal, fotbal, házenou a volejbal, ale prezentovaný teoretický základ a principy výuky lze aplikovat i na jiné sportovní hry. V publikaci se nachází velké množství obrázků ukazujících různá cvičení, které názorně propojují teorii a praxi s nejnovějšími poznatky.

Kniha je dostupná na <https://www.vydavatelstviupol.cz/cz/978-80-244-5893-9>.

Betáková, L. & Krpejšová, M. (2021). *Don't worry, use ICT aneb začínáme s ICT ve výuce angličtiny na 1. stupni ZŠ*. Wolters Kluwer.

Publikace s názvem *Don't worry, use ICT aneb začínáme s ICT ve výuce angličtiny na 1. stupni ZŠ* je, jak název napovídá, určená pro učitele anglického jazyka na 1. stupni ZŠ, ale je vhodná i pro učitele anglického jazyka na 2. stupni či studenty učitelství. Využití ji ale díky teoretickému ukotvení mohou všichni, kteří se zajímají o využití ICT ve vzdělávání na základní škole.

Kniha je rozdělena do čtyř částí. První část nabízí nutná teoretická východiska. Zabývá se tedy vymezením pojmu ICT, způsoby implementace ICT do výuky obecně, využitím ICT na 1. stupni ZŠ s jeho výhodami i nevýhodami a na závěr využitím ICT ve výuce cizích jazyků k rozvoji řečových dovedností, kde je prostor věnován rozvoji jak receptivních, tak produktivních řečových dovedností.

Druhá část je dělena tematicky do čtyř částí – My world, Places, My school, My family. U každého tématu je popsáno několik možných aktivit s využitím ICT, které byly reálně na 1. stupni ZŠ odzkoušeny a reflektovány. Třetí část knihy nabízí příkladové realizace tří celých vyučovacích hodin za využití tří vybraných aktivit z předchozí části. Poslední 4. část je zaměřena na detailní návody pro učitele na tvorbu zmíněných aktivit s IT.

Čech, T. & Hormanlová, T. (2021). *Profesní obraz školního speciálního pedagoga v podmínkách základní školy*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Publikace se zaměřuje na profesi školního speciálního pedagoga na základní škole. S oporou aktuálních odborných poznatků a legislativních dokumentů reflektuje potřebu tohoto profesionála ve školním prostředí, kde se v rámci školního poradenského pracoviště stává jedním z klíčových článků podporujících úspěšnost inkluzivního vzdělávání. Na základě kvalitativního výzkumu, realizovaného metodou polostrukturovaných rozhovorů s praktikujícími školními speciálními pedagogy, podchycuje kniha prostřednictvím zakotvené teorie specifika profese, její úkoly a pracovní náplň ve vztahu ke všem aktérům výchovně-vzdělávacího procesu ve škole, tedy dětem, jejich rodičům, učitelům a dalším odborníkům působícím v rámci školy i školských poradenských zařízení.

Činčera, J. (ed.) (2021). *Real World Learning in Outdoor Environmental Education Programs. The Practice from the Perspective of Educational Research*. Masarykova univerzita.

Učení v opravdovém světě ve venkovních programech environmentální výchovy. Praxe z pohledu pedagogického výzkumu. Kniha analyzuje teoretická východiska klíčová pro praxi outdoorových programů environmentální výchovy. Čerpá z modelu Real World Learning, který definuje kritéria kvality pro daný typ praxe. Model je v publikaci zkoumán z perspektiv související teorie a výzkumu, lektorů, doprovázejících učitelů a účastnících se žáků. Konkrétně je v publikaci zkoumáno pět, tří- až pětidenních programů nabízených českými pobytovými centry environmentální výchovy a určených pro žáky 3. – 7. ročníků základních škol, které usilují o změnu žákovských environmentálních hodnot, postojů a chování.

Hník, O. (2021). *Didaktika literatury: výzvy oboru* (2. vyd.). Karolinum.

Autor monografie zastává názor, že existují tři oblasti, které je třeba mít v oboru didaktiky literatury i školním literárním vzdělávání na zřeteli a které je třeba udržovat v rovnováze, aby obor ani školní předmět neztratily estetické, resp. estetickovýchovné zaměření: 1. četba (četba literárních textů a její reflexe), 2. tvorba (konstrukce a rekonstrukce textu a jejich reflexe), 3. nauka (poznávání kontextů relevantních pro interpretaci textu, udržení kulturní kontinuity a kulturní identity). V současném pojetí literárního vzdělávání stále převládá naukový přístup (redukovaný navíc na literární historii a frontální organizační formu výuky). Kniha ukazuje, že je třeba rozvíjet všechny významné oblasti literárního vzdělávání (z nauky např. literární teorii; četbu a tvorbu a jejich reflexi) a jiné přístupy než (tradičně) naukové, a to především z toho důvodu, že žáci mají rozumět literatuře tak, jak převládá v reálném životě, ve čtenářství, v kultuře.

Janík, T. (2021). *Vše pro výchovu. Lekce z pedagogiky*. Masarykova univerzita.

Psát o výchově prý není trendy. Všichni už s tím přestali. Závažnost věci přitom je setrvale vysoká! Proto šestý svazek *Munice* přináší lekci z pedagogiky, z vědy, která je zároveň profesí, ale i praxí mnoha z nás. Vyskytuje se totiž všude tam, kde jeden nabízí pomocnou ruku druhému. Laskavým průvodcem světem výchovy a vzdělávání bude čtenářům vědec, pedagog a zkušený autor popularizačních knih, prof. Tomáš Janík. Jeho výklad prosvěcuje víra, že v závazku „vše pro výchovu“ spočívá budoucnost lidstva.

Kopecký, K., Szotkowski, R., Kubala, L., Krejčí, V. & Havelka, M. (2021) *Moderní technologie ve výuce*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Kniha *Moderní technologie ve výuce* je průvodcem po světě vzdělávacích technologií, které lze s úspěchem využít ke zvyšování efektivity a kvality výuky na všech stupních škol. Svým zaměřením pak kniha cílí především na učitele, kteří se potřebují rychle ve světě moderních technologií zorientovat a potřebují jednoduchého průvodce. Publikace se skládá ze dvou hlavních částí – první je věnována představení nejrůznějších technologií, které lze efektivním způsobem využít ve výuce a také v domácí přípravě, druhá část pak nabízí konkrétní náměty pro využití jednotlivých technologií ve výuce konkrétních vyučovacích předmětů.

Kniha je dostupná na <https://www.vydavatelstviupol.cz/cz/978-80-244-5926-4>.

Maštališ, J. (2021). *Kam dál? Ukončování školní docházky a plánování přechodu u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Publikace se zaměřuje na specifické téma, primárně orientované na žáky s mentálním či kombinovaným postižením v období ukončování povinného vzdělávání. S odkazem na zpracovaná teoretická východiska a rámec lze toto téma označit jako nedostatečně probádané, a to zejména v našich podmínkách. Cílem je realizovat, popsat a následně evaluovat proces podpory při ukončování povinné školní docházky a plánování přechodu u vybraných žáků s mentálním postižením ze školy do další etapy jejich života, sumarizovat získaná zjištění osob facilitujících tento proces a následně navrhnout doporučení pro možnou implementaci procesu plánování přechodu do speciálněpedagogické praxe. Dále se autor pokusil identifikovat, popsat a analyzovat současný stav problematiky z perspektivy třídních učitelů pracujících s těmito žáky a sociálních pracovníků vybraných zařízení sociální služeb ve vybraných krajích České republiky.

Mikulcová, K. & Kopecký, K. (2021). *Aktuální problémy mediální výchovy a mediální gramotnost žáků 2. stupně ZŠ*. Univerzita Palackého v Olomouci.

Monografie prezentuje výsledky výzkumu vybraných aktuálních problémů mediální výchovy u žáků 2. stupně ZŠ a vztah těchto žáků k médiím s důrazem na sociální síť. Zaměřuje se konkrétně na to, jaký zdroj informací používají žáci nejčastěji: zda si ověřují pravdivost informací, fotografií a profilů uživatelů na sociálních sítích a podle jakých kritérií se rozhodují, zda jsou schopni na základě názorných příkladů rozeznat dezinformace, hoaxy, falešné internetové profily a fotografie, product placement, sexismus v reklamách, klamavou reklamu, mediální stereotypy, hating a veřejnoprávní média a zda žáky ovlivňují influenceři,

které na sociálních sítích sledují.

Kniha je dostupná na <https://www.vydavatelstviupol.cz/cz/978-80-244-5901-1>.

Ochrana, F. (2021). *Metodologie sociálních věd* (2. vyd.). Karolinum.

Kniha se zabývá stěžejními metodologickými problémy sociálních věd. Úvodem vytyčuje základní problém, jímž je otázka tzv. souměřitelnosti a nesouměřitelnosti sociálních věd s přírodními vědami. Je výpověď sociálních věd explanací podobnou v přírodních vědách, nebo je odhalením smyslu a porozuměním sociálním jevům na bázi objasnění systémů pravidel? Je sociální poznání svou povahou kauzálním vysvětlením, či interpretací? Hledání odpovědí na tyto otázky je propojeno s problémem oddalování podstaty poznávání v sociálních vědách, možnými způsoby výstavby vědeckých teorií a definováním pojmů, explanací a narácí v sociálních vědách. Poznávání sociální reality je možné jak prostředky explanace, tak i formou narace. Výsledkem poznání jsou dva různé vědecké obrazy světa, které se liší jak metodologickými východisky, tak i rozdílným přístupem k výzkumnému předmětu a normativností či nenormativností vědeckého diskursu. Explanace se opírá o ideu "nomologického zákona", jak ji známe z nenormativní metodologie sociálních věd. Nově je rozpracována problematika narace, která je představena jako retrogradní analýza. Přestože se explanace a narace vzájemně liší, lze je ve vědeckém zkoumání sociální reality brát jako dva vzájemně se doplňující přístupy vědeckého poznávání společnosti.

Průcha, J. (2021). *USA - školství a vzdělávání v kulturním kontextu*. Wolters Kluwer.

Publikace si klade za cíl komplexně postihnout komplikovanou realitu vzdělávacího systému v USA a přiblížit ji českému čtenáři. Motivací k jejímu sepsání byl fakt, že v českém prostředí podobná publikace úplně chybí, respektive žádná podobná nebyla od listopadu 1989 sepsána. Mezi silné stránky publikace patří především snaha autora o ucelený pohled na vzdělávací systém, včetně vazby na širší sociální a kulturní kontext. Důležitá je i analýza toho, jakou ideologickou roli hraje ve vzdělávacím systému tzv. „americký sen“ a jak se ve vzdělávacím systému projevuje kulturně podmíněná vysoká míra individualismu.

Svobodová, Z. & Blaščíková, A. (2021). *Mezi filosofií a teologií výchovy. Dialog k odkazu Radima Palouše*. Karolinum.

Česko-slovenský dialog dvou vyučujících, které se zabývají filosofií, teologií a pedagogikou. Cílem rozpravy je vstoupit do živé školy myšlení, kterou založil český filosof Radim Palouš (1924–2015), a znovu se vracet k tématům, která otevíral ve svých dílech. Rozhovor se vydává na cestu hledání moudrosti nasloucháním slovům i Slovu, vnímáním a recepcí zkušeností, skrze rozum i intuici, dialog i přijímání ve ztišení. Nahlíží do světa týkajícího se všech, kteří jsou žáky, studenty, vychovateli, učiteli, pedagogy – hledající, toužící i čelící nepochopení. Je pozváním k promýšlení lidského života s pokorou i s vědomím lidské odpovědnosti, v naději, že úsilí hledat dobro, pravdu a krásu souvisí s úlohou lidsky obstát.

Šťastný, V., Walterová, E. & Xiaohu, Z. (2021). *Školní vzdělávání v Číně*. Karolinum.

Další – již osmá – studie z ediční řady Školní vzdělávání v zahraničí analyzuje vzdělávací systém nejlidnatější země světa – Číny. V testech PISA obsazují v mezinárodním srovnání čínští žáci přední příčky. Co však stojí za tímto úspěchem? A jaké jsou jeho odvrácené stránky? Autoři se snaží nabídnout komplexní odpovědi na tyto i jiné významné otázky spojené právě se vzděláváním v Číně. V úvodních kapitolách je proto představen zeměpisný, historický, náboženský a ekonomický kontext, na nějž navazují věcné analýzy vzdělávací politiky, kurikula a dalších aspektů školního vzdělávání. Kniha tak osloví nejen čtenáře se zájmem o pedagogiku, ale i širší okruh čtenářů z řad diplomacie, kultury, politiky či obchodu, kteří se zajímají o edukační zázemí svých partnerů a klientů.

KNIHY: ČLENOVÉ ČAPV DOPORUČUJÍ

V této sekci uvádíme zejména zahraniční publikace doporučené členy ČAPV.

Mercer, S., & Dörnyei, Z. (2020). *Engaging language learners in contemporary classrooms*. Cambridge University Press.

Although motivation has been widely recognized as a vital component of successful learning, motivation alone may not be sufficient without further ensuring that students are also engaged in learning tasks. *Engaging Language Learners in Contemporary Classrooms* is co-authored by two of the leading researchers in the field of second language learning, Sarah Mercer and Zoltán Dörnyei. This book explores ways in which teachers can design learning experiences to keep students engaged in the language learning classroom despite the novel distractions of the 21st century world. Drawing from a diverse body of literature spanning various fields and disciplines, this book explores learner engagement from a wide range of perspectives. Environmental and socio-cultural factors, student-teacher interpersonal relationships, and classroom practices are explored as important aspects of student engagement. Mercer and Dörnyei have helped to shape the current trajectory of language learning research and practice, and thus, this book is highly recommended for both researchers and educators who work tirelessly to ensure that students are provided with the most current and effective educational practices in the language learning classroom.

doporučují Angie Moore a Hana Voňková

Četli jste zajímavou publikaci nedávno vydanou v zahraničí, jež byste rádi doporučili ostatním členům? Napište nám na bulletin@capv.cz.

VÝZVY PRO AUTORY

Ve spolupracujících časopisech, jejichž obsah zde v bulletinu přinášíme, nejsou aktivní žádné výzvy pro autory.

Redakční poznámka

Informace o konferencích jsou zveřejňovány po dobu otevřené registrace na konferenci. Informace o jednotlivých číslech časopisů jsou opakovány do doby zveřejnění nového čísla. Informace o nových knihách jsou zveřejňovány jednou. Anotace publikací jsou v některých případech převzaty z podkladů dostupných na webových stránkách jednotlivých vydavatelů a nemusí vždy vyjadřovat stanovisko redakce. Bulletin ČAPV vychází pětkrát ročně. Informace o konferencích a nových či zajímavých publikacích zasílejte na: bulletin@capv.cz.

Bulletin připravuje a edituje František Tůma (KAA FF MU/KPed PedF MU). Na tvorbě bulletinu spolupracují: Jana Poláchová Vašátková (KSA FF UP), Martin Chvál (ÚVRV PedF UK), Roman Švaříček (ÚPV FF MU) a Hana Voňková (KPed PedF UK). Jazykovou korekturu provedl doktorand na KAA FF MU David Ryška. Za stipendijní podporu děkujeme Katedře anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.